

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

2025-218

s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sf@regeringskansliet.se,
pia.fagerstrom@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:
S2025/01735

2025-12-15

Remissvar

Utdelningsbart överskott i inkomstpensionssystemet (Ds 2025:24)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Utdelningsbart överskott i inkomstpensionssystemet.

Införande av regler om överskottsutdelning

I promemorian föreslås att regler om överskottsutdelning införs i inkomstpensionssystemet. Vidare föreslås att om utdelning sker ska det fördelas på de som är försäkrade i inkomstpensionssystemet.

Som argument för att införa regler om överskottsutdelning anges bland annat att utan sådana regler kan överskottet i inkomstpensionssystemet bli så stort att systemet kan anses vara överkonsoliderat. Samtidigt beskrivs även en av inkomstpensionssystemets grundprinciper, att inkomstpensionen ska förräntas i enlighet med snittinkomstutvecklingen i samhället. Både den befintliga balanseringen och den föreslagna överskottsutdelningen utgör avsteg från denna grundprincip då sådana regler innebär att även pensionssystemets finansiella utveckling och buffertkapitalets avkastning påverkar inkomstpensionens utveckling.

Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att principen om att det är snittinkomstutvecklingen som är avgörande för utvecklingen av inkomstpensionen även fortsättningsvis är en av grunderna i inkomstpensionssystemet. I promemorian definieras generationsorättvisa som att olika generationer får olika förräntning av sitt pensionskapital i förhållande till snittinkomsten. Att införa en ytterligare ränta i systemet enligt det remitterade förslaget, utdelning av överskott, är ett avsteg från grundprincipen i pensionssystemet och riskerar således innebära att generationsorättvisa uppstår.

Svenskt Näringsliv anser dock att det är nödvändigt att frågan om hur överskott i inkomstpensionssystemet ska hanteras regleras, givet att vi har ett system där finansiell stabilitet mäts och tillgångssidan och skuldsidan jämförs. Svenskt Näringsliv ser därför fördelar med att, under ordnade former och efter en grundlig analys, utforma ett regelverk för överskottshantering. Det är positivt att hantering av överskott i fördelningssystemet fastställs av riksdagen genom lag, då utdelningen således automatiseras och därmed inte kan ske genom händelsestyrda och kortsiktiga beslut.

Behov av ytterligare utredning och analys

Precis som i andra avgiftsbestämda pensionssystem utgörs pensionen i inkomstpensionssystemet av de inbetalda premierna och den ränta som utgått på dessa premier. Den överenskomna räntan i inkomstpensionssystemet är snittinkomstutvecklingen i samhället. Att införa regler om överskottsutdelning innebär att en annan parameter utöver snittinkomstutvecklingen inkluderas i den ränta som ska användas, det innebär en väsentlig strukturell förändring av systemet. En sådan väsentlig förändring kräver att frågan analyseras djupgående och belyses från flera olika håll.

Svenskt Näringsliv anser inte att den remitterade promemorian analyserar frågan tillräckligt genomgripande. Beskrivningen av framtida konsekvenser och scenarion utgår i huvudsak från balanstalets historiska variation. Det är en otillräcklig utgångspunkt med tanke på att balanstalets historik är alltför kort, inte ens 30 år, när man ska analysera konsekvenser på lång sikt. Vidare är balanstalets variation inte en tillräcklig parameter att utgå från, utan djupare analyser krävs kring tänkbara variationer i de underliggande faktorerna som påverkar balanstalet, särskilt de faktorer som påverkas av demografin.

Svenskt Näringsliv menar därutöver att långsiktig analys även saknas i beskrivningen av konsekvenser för pensionssparare, pensionärer och systemets finansiella ställning. Konsekvenserna för pensionssparare och pensionärer beskrivs i princip enbart för åren 2027 och 2028. Detta är en stor brist. För att kunna analysera förslagen om överskottsutredning måste de långsiktiga konsekvenserna beskrivas. Hur stora beräknas överskottsutdelningarna vara under de närmaste decennierna och hur stor del av 70-, 80- och 90-talisternas framtida inkomstpension beräknas utgöras av överskottsutdelning och ränta på sådan utdelning? Svaren på dessa grundläggande frågor går inte att finna i promemorian. Utan sådan långsiktig analys går det inte att ta ställning till vilken generationsorättvisa som kan uppstå i och med förslagen, inte heller om den orättvisan är acceptabel eller ej.

Bristen på analys av långsiktiga konsekvenser blir även tydlig när det i promemorian anges nedan avseende konsekvenser för företagen.

”Med tanke på den i sammanhanget begränsade effekten av utdelning av överskott som förväntas fram till 2035 har ingen analys av arbetsutbudseffekter gjorts, då dessa förväntas bli marginella. Utifrån detta väntas förslaget i promemorian att inte ge några konsekvenser för företagen.”

Svenskt Näringsliv anser att denna kortsiktiga och bristfälliga konsekvensanalys är allvarlig. Det stämmer att konsekvenserna de närmaste åren bör vara mycket begränsade för företagen. Men, som ovan konstateras, är detta en väsentlig ändring av systemet som kräver konsekvensanalyser på mycket lång sikt. Om den inkomstpension som härrör från överskottsutdelning, och räntan på den, utgör en stor del pensionsbehållningen framöver kan

överskottsutdelningen spela en stor roll när anställda väljer att sluta arbeta och gå i pension. Överskottsutdelning skulle således kunna motverka andra regeländringar som har till syfte att förlänga år i arbete och senarelägga tidpunkten när individer väljer att gå i pension. Den data som presenteras i promemorian ger inte tillräckligt underlag av dessa frågor, då den koncentrerar sig till att enbart belysa de närmaste åren efter ett införande av regler om överskottsutdelning.

Det som behöver analyseras, innan några slutsatser om konsekvenser för företagen kan dras, är hur inkomstpensionens omfattning efter att individer tagit del av överskottsutdelning under en längre tid och dessutom kunnat dra fördel av ränta på ränta effekten av dessa utdelningar.

Svenskt Näringsliv anser att frågan om överskottsutdelning inte är tillräckligt utredd, utan det krävs en betydligt djupare och mer detaljerad analys av förslagets långsiktiga effekter för att ställning ska kunna tas till förslagen.

Utformningen av reglerna för överskottsutdelning

Svenskt Näringsliv anser, som framgår ovan, att förslagen som presenteras i promemorian inte är tillräckligt utredda och förordar en djupare analys och en utförligare beskrivning av konsekvenserna även på lång sikt. Vad gäller själva utformningen av en överskottsutdelning vill dock Svenskt Näringsliv även lyfta fram nedan synpunkter avseende förslagen som presenteras i promemorian.

Fonderingsgraden bör påverka bedömningen av om utdelning ska ske

Förslagen i promemorian innebär att det endast är balanstalets nivå som avgör om överskottsutdelning blir aktuellt eller inte. Fonderingsgraden i systemet föreslås inte tillmätas någon betydelse på annat sätt än att buffertfondens värde precis som idag påverkar beräkningen av själva balanstalet.

Svenskt Näringsliv framhåller att en bärande princip i inkomstpensionssystemet är den att systemet ska vara finansiellt självreglerande. Inkomstpensionssystemet ska över tid finansieras genom den förutbestämda avgiften. För att säkerställa att systemet klarar av att betala ut pensioner även under år när avgiftsinbetalningarna understiger pensionsutbetalningarna finns buffertfonden. Buffertfondens syfte är i denna del att utgöra ett sorts dragspel, genom att under de år när avgiftsinbetalningarna understiger pensionsutbetalningarna täcka upp för det glapp (negativt avgiftsnetto) som uppstår. Genom de förslag som nu föreslås, där enbart balanstalet avgör om överskottsutdelning ska ske eller inte, kan det teoretiskt uppstå en situation där balanstalet är tillräckligt starkt för att utdelning ska ske, trots att själva fonderingen i systemet är obefintlig. Buffertfondens hela syfte skulle äventyras om utdelning kan ske trots att fonderingsgraden är nära noll.

Svenskt Näringsliv förordar att förslag om överskottsutdelning kompletteras med regler som innebär att utdelning endast kan ske om också fonderingen i systemet uppgår till en viss på förhand fastställd nivå.

Utdelningsgräns

Om balanstalsgränsen för när överskottsutdelning ska bli aktuellt (utdelningsgräns) sätts för nära 1,00 finns det en överhängande risk att det uppstår en situation där systemet svänger mellan överskottsutdelning ena året och balansering nästa år. Det skulle leda till volatila och icke förutsägbara pensionsnivåer samt bidra till generationsorättvisa genom att andra

parametrar än snittinkomstutvecklingen är avgörande för inkomstpensionens utveckling. Svenskt Näringsliv framhåller vikten av att utdelningsgränsen läggs på en sådan nivå att risken för att utdelningen innebär att en balanseringsperiod inträder förebyggs i möjligaste mån.

Svenskt Näringsliv anser att den föreslagna utdelningsgränsen (1,15) beaktar ovan nämnda avvägningar.

Dämpning

I promemorian föreslås att utdelning av överskott ska ske dämpat genom att utdelningen ett enskilt år sker med en tredjedel av utdelningsbart överskott. Detta innebär att när ett utdelningsbart överskott uppstår kommer inte hela överskottet delas ut samma år, utan endast en tredjedel av överskottet delas ut det aktuella året. Den föreslagna dämpningen kan jämföras med den dämpning som är aktuell under en balanseringsperiod.

Svenskt Näringsliv anser att om överskottsutdelning införs bör det kompletteras med en dämpningsmekanism och är därför positiva till förslagen i denna del.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl